

**VALSTYBINĖS MOKESČIŲ INSPEKCIJOS PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ
MINISTERIJOS VIRŠININKAS**

**Į S A K Y M A S
DĖL OPERATYVIŲ PATIKRINIMŲ ATLIKIMO, JŲ REZULTATŲ ĮFORMINIMO IR
TVIRTINIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

2004 m. birželio 23 d. Nr. VA-128
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymu (Žin., 2004, Nr. [63-2243](#)), Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 1997 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 110 (Žin., 1997, Nr. [87-2212](#); 2004, Nr. 82-2966), 18. 11 punktu ir siekdama užtikrinti vienodą mokesčių mokėtojų operatyvių patikrinimų atlikimo, rezultatų įforminimo ir tvirtinimo tvarką:

1. T v i r t i n u pridedamas Operatyvių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir tvirtinimo taisyklės (toliau – Taisyklės).

2. Į s a k a u:

2.1. Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnams, atliekantiems operatyvius patikrinimus, vadovautis patvirtintomis Taisyklėmis.

2.2. Atitinkamas sritis kuruojantiems Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko pavaduotojams ir apskričių valstybinių mokesčių inspekcijų viršininkams kontroliuoti šio įsakymo vykdymą.

VIRŠININKĖ

VIOLETA LATVIENĖ

PATVIRTINTA
Valstybinės mokesčių inspekcijos prie
Lietuvos Respublikos finansų ministerijos
viršininko 2004 m. birželio 23 d.
įsakymu Nr. VA-128

OPERATYVIŲ PATIKRINIMŲ ATLIKIMO, JŲ REZULTATŲ ĮFORMINIMO IR TVIRTINIMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šios Operatyvių patikrinimų atlikimo, jų rezultatų įforminimo ir tvirtinimo taisyklės (toliau – taisyklės) nustato operatyvių patikrinimų atlikimo, rezultatų įforminimo ir patvirtinimo procedūras.

2. Taisyklės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymu (toliau – MAĮ, Žin., 2004, Nr. [63-2243](#)), Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksu (toliau – ATPK), Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymu (Žin., 1995, Nr. [44-1073](#); 2004, Nr. [47-1548](#)), Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymu (Žin., 1996, Nr. [11-281](#); 2003, Nr. [117-5317](#)), Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2001 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 19 „Dėl Dokumentų rengimo ir įforminimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [30-1009](#)) ir kitais teisės aktais.

3. Operatyvus patikrinimas atliekamas siekiant nustatyti, kaip mokesčių mokėtojai vykdo įstatymuose ir jų lydimuosiuose teisės aktuose numatytas pareigas apskaitos, mokesčių deklaravimo, sumokėjimo, registravimosi mokesčių mokėtoju ir kitose srityse.

4. Operatyvius patikrinimus atlieka valstybinės mokesčių inspekcijos sistemos (toliau – VMI), kurią sudaro Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) ir apskričių valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – AVMI), pareigūnai (toliau – pareigūnas).

II. OPERATYVAUS PATIKRINIMO PAVEDIMAS

5. Mokesčių mokėtojo operatyvius patikrinimus pareigūnai gali atlikti tik turėdami užpildytą ir VMI viršininko ar jo tam įgalioto asmens pasirašytą operatyvaus patikrinimo pavedimą (toliau – pavedimas).

6. Pavedimas turi būti išrašomas prieš pradėdant tikrinti mokesčių mokėtoją. Išrašomas tik vienas pavedimo egzempliorius ir tikrinamam mokesčių mokėtojui jis nepaliekamas.

7. Pavedimas privalo būti pateiktas mokesčių mokėtojui susipažinti. Mokesčių mokėtojui paprašius, jam gali būti leista pasidaryti pavedimo kopiją.

8. Pavedime turi būti nurodyta:

8.1. institucijos, išrašiusios pavedimą, pavadinimas,

8.2. dokumento pavadinimas,

8.3. dokumento sudarymo data ir numeris,

8.4. operatyviam patikrinimui atlikti paskirtų pareigūnų pareigos, vardai ir pavardės,

8.5. operatyvaus patikrinimo tikslas,

8.6. operatyvaus patikrinimo rūšis,

8.7. vietovė, kurioje numatoma tikrinti mokesčių mokėtojus, arba konkretaus tikrintino (-ų) mokesčių mokėtojo (-ų) rekvizitai,

8.8. operatyvaus patikrinimo atlikimo dienos.

9. Pavedime gali būti nurodyti ir kiti, 8 punkte nepaminėti, rekvizitai.

10. Operatyvų patikrinimą atliekančio skyriaus vedėjas (jo pavaduotojas) su operatyvų patikrinimą atliksiančiais pareigūnais turi aptarti patikrinimo eigą, tikrintinas mokesčių mokėtojo ūkinės, finansinės, komercinės veiklos sritis, kitas operatyvaus patikrinimo atlikimo aplinkybes.

Operatyviam patikrinimui privalo vadovauti pirmas pavedime įrašytas pareigūnas. Jis su kitais pavedime įrašytais pareigūnais suderina operatyvaus patikrinimo eigą, paskirsto darbus ir atsako už operatyvaus patikrinimo atlikimo kokybę.

III. OPERATYVIŲ PATIKRINIMŲ ATLIKIMO PROCEDŪROS

11. Pareigūnai faktinio operatyvaus patikrinimo pradžioje turi prisistatyti mokesčių mokėtojui, parodyti tarnybinius pažymėjimus, supažindinti jį su pavedimu.

12. Operatyvūs patikrinimai atliekami dalyvaujant mokesčių mokėtojui arba jo atstovui (savininkui, vadovui, darbuotojui).

13. Pareigūnui pareikalavus mokesčių mokėtojas turi pateikti įmonės registravimo pažymėjimą (jo kopiją) ar kitą veiklos teisėtumą patvirtinantį dokumentą (pvz., licenciją, kasos aparato techninį pasą, kasos žurnalą), verslo liudijimą ir/ar asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

14. Pareigūnui pareikalavus operatyviame patikrinime dalyvaujančių mokesčių mokėtojo atstovų tapatybei nustatyti, turi būti pateikti asmens tapatybę patvirtinantys dokumentai.

15. Jeigu įtariama, kad mokesčių mokėtojas pažeidžia kasos aparatų naudojimo taisykles, vykdo neregistruotą ūkinę komercinę veiklą, neapskaito už tiekiamas prekes (teikiamas paslaugas) gautų pajamų ar vykdo kitokią neteisėtą veiklą, prieš pradėdami faktinį operatyvų patikrinimą, pareigūnai gali atlikti kontrolinį prekių (paslaugų) pirkimą.

16. Vadovaudamasis MAĮ 33 straipsnio nuostatomis pareigūnas operatyvaus patikrinimo metu turi teisę:

16.1. Gauti iš asmenų, tarp jų iš kredito įstaigų, funkcijoms atlikti reikiamus duomenis ir dokumentų nuorašus, kompiuterinių laikmenų duomenis (kopijas) apie to arba kito asmens turtą, pajamas, išlaidas ir veiklą, naudotis savo ir kitų juridinių asmenų valdomų ar tvarkomų registru, duomenų bazių informacija;

16.2. Individualiu pareigūno spaudu ir (ar) plombomis užplombuoti ir (ar) užantspauduoti mokėtojo dokumentų, vertybinių popierių, pinigų ir materialinių vertybių saugojimo vietas, patalpas, įrengimus ar jų dalis, uždaryti atitinkamą teritoriją ar jos dalis. Taip pat pareigūnas gali paimti mokesčių mokėtojui priklausančius daiktus, produkcijos (prekių) mėginius ir pavyzdžius, daryti žymas ant mokesčių mokėtojo dokumentų, kad būtų išvengta jų klastojimo.

Daiktų, prekių ar produkcijos mėginių ir pavyzdžių paėmimas turi būti įforminamas vadovaujantis ATPK arba VMI prie FM nustatyta tvarka;

16.3. Pareikalauti iš kitų kompetentingų institucijų atlikti kontrolinius matavimus, kompiuterinių programų ir jų duomenų patikrinimus, materialinių vertybių inventorizacijas ir kitus faktinius tikrinimus arba tokius tikrinimus atlikti pats. Atlikdamas inventorizaciją pareigūnas turi vadovautis Inventorizacijos tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 719 (Žin., 1999, Nr. [50-1622](#));

16.4. Be išankstinio įspėjimo mokesčių mokėtojo darbo valandomis nekliudomai įeiti į mokesčių mokėtojo patalpas, teritorijas (tarp jų nuomojamas ar naudojamas panaudos teisinių santykių pagrindu), taip pat į mokėtojo privačias patalpas ir teritoriją, jei jose vykdoma veikla (toliau – patalpos). Į fizinio asmens gyvenamąsias patalpas mokesčių administratoriaus pareigūnas turi teisę patekti tik fiziniam asmeniui sutikus, jei įstatymai nenustato kitaip.

Operatyvaus patikrinimo metu pareigūnas turi teisę į minėtas mokesčių mokėtojo patalpas įeiti ir ne darbo valandomis, jei yra pagrįstų įtarimų, kad daromi teisės pažeidimai;

16.5. stabdyti transporto priemonės, jas tikrinti; sulaikyti ir tikrinti prekes bei jų dokumentus. Įtarus esant neteisėtam prekių gabenimui per Lietuvos Respublikos valstybės sieną arba kitus rizikos požymius, pareigūnas turi vadovautis Gabenamų prekių operatyvaus tikrinimo taisyklėmis, patvirtintomis VMI prie FM viršininko ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. VA-89/1B-482;

16.6. Duoti mokesčių mokėtojui, taip pat kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims (kai tai susiję su mokesčių administratoriaus teisių mokesčių mokėtojo atžvilgiu įgyvendinimu) privalomus vykdyti nurodymus, pagal kompetenciją surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolus ir atlikti kitus veiksmus, numatytus ATPK;

16.7. Pareigūnas operatyvaus patikrinimo metu turi teisę atlikti ir kitus, MAĮ 33 straipsnyje numatytus, veiksmus.

17. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas nevykdo teisėtų pareigūno nurodymų, kai operatyvaus patikrinimo metu iškyla būtinybė atlikti tam tikrus veiksmus, kurių pareigūnas pagal galiojančius įstatymus neturi teisės atlikti (krata, asmens apžiūra ir pan.), taip pat jeigu įtariama, kad gali būti išvežamos ar naikinamos prekės, dokumentai ar kiti įtariamoms neteisėtoms veikloms įrodymai, ir kitais atvejais, kai pareigūnui trukdoma tinkamai įgyvendinti teises ir atlikti jam pavestas funkcijas, pareigūnas turi teisę kreiptis į atitinkamas teisėsaugos ar kitas kontroliuojančias įstaigas ar institucijas su prašymu padėti jam įgyvendinti savo teises ar tinkamai atlikti funkcijas.

18. Už operatyvaus patikrinimo atlikimą ir rezultatų įforminimą atsako patikrinimą atlikę ir dokumentus surašę pareigūnai.

19. Operatyvius patikrinimus poilsio, švenčių dienomis ar ne darbo valandomis gali atlikti VMI prie FM ar AVMI viršininko įsakymu paskirti pareigūnai, turintys VMI prie FM ar AVMI viršininko ar jo tam įgalioto asmens pasirašytą pavedimą.

IV. OPERATYVAUS PATIKRINIMO REZULTATŲ ĮFORMINIMAS IR TVIRTINIMAS

20. Operatyvaus patikrinimo rezultatai įforminami:

20.1. operatyvaus patikrinimo pažyma,

20.2. priešpriešinės informacijos surinkimo pažyma,

20.3. administracinio teisės pažeidimo (toliau – ATP) protokolu,

20.4. įstatymo pažeidimo protokolu,

20.5. kitu dokumentu, kurio formą ir pildymo tvarką nustato VMI prie FM.

21. Operatyvaus patikrinimo pažyma surašoma, kai:

21.1. patikrinimo metu vietoje neįmanoma išsiaiškinti visų aplinkybių, turinčių įtakos patikrinimo rezultatams (trūksta dokumentų, neįmanoma patekti į objektus, yra kitų kliūčių surašyti ATP protokolą),

21.2. patikrinime nedalyvauja asmuo, atsakingas už padarytą pažeidimą,

21.3. VMI pareigūnui ATPK nesuteikta teisė surašyti ATP protokolu,

21.4. kitais atvejais, kai reikalinga užfiksuoti patikrinimo metu nustatytus faktus, gautus duomenis ir/ar kitą surinktą informaciją, išskyrus atvejus, kai atliekamas priešpriešinės informacijos surinkimas.

22. Priešpriešinės informacijos surinkimo pažyma įforminami operatyvaus patikrinimo, kuris buvo atliktas siekiant surinkti priešpriešinę informaciją, t. y. norint įsitikinti, ar tikrinamasis mokesčių mokėtojas sudarė sandorį su kitu mokesčių mokėtoju, arba jei tikrinant paaiškėjo, kad tam tikras apmokestinimo klausimas negali būti išspręstas negavus informacijos apie kitą mokesčių mokėtoją, su tikrinamuoju susijusį ūkiniais finansiniais ryšiais.

23. ATP protokolas surašomas, kai operatyvaus patikrinimo metu nustatomas įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimas, už kurį pažeidimą padariusiam fiziniam asmeniui numatyta administracinė atsakomybė ir kurį nustačius ATPK suteikia teisę VMI pareigūnui surašyti ATP protokolą. Surašant ATP protokolą turi būti laikomasi ATPK 260 straipsnyje nustatytų ATP protokolo turinio reikalavimų.

24. Jeigu pagal ATPK teisė nagrinėti ATP bylą suteikta VMI, tai apie bylos nagrinėjimo datą ir laiką pažeidėjas gali būti informuotas ATP protokolo surašymo metu ir apie tai pažymima ATP protokole.

25. Jeigu administracinė atsakomybėn traukiamas asmuo patikrinime nedalyvauja, pareigūnas turi surašyti operatyvaus patikrinimo pažymą ir mokesčių mokėtojo atstovui palikti mokesčių administratoriaus nurodymą asmeniui per nustatytą terminą atvykti į VMI dėl ATP

protokolo surašymo. Administracinėn atsakomybėn traukiamam asmeniui neatvykus, turi būti registruotu laišku išsiunčiamas pakartotinis nurodymas. Jeigu administracinėn atsakomybėn traukiamas asmuo atsisako nurodymą priimti ir/ar neatvyksta į VMI, pareigūnas gali kreiptis į vietos policiją, kuri, vadovaudamasi ATPK 263 straipsniu, ATP protokolui surašyti administracinėn atsakomybėn traukiamą asmenį gali pristatyti į VMI.

26. Įstatymo pažeidimo protokolas surašomas, kai operatyvaus patikrinimo metu nustatomi Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo ir Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo, pažeidimai. Surašytas įstatymo pažeidimo protokolas turi atitikti ATPK 260 straipsnyje nustatytus reikalavimus protokolo turiniui.

27. Operatyvaus patikrinimo rezultatai gali būti įforminami ir kitu dokumentu, kurio formą ir pildymo tvarką nustato VMI prie FM (pvz., kasos operacijų atlikimo vietoje rastų grynųjų pinigų suskaičiavimo aktas patikrinimo rezultatų įforminimo dokumentu bus tais atvejais, kai nenustatoma pažeidimų ir nenustatoma faktų ir/ar aplinkybių, kurias reikėtų nurodyti operatyvaus patikrinimo pažymoje).

28. Operatyvaus patikrinimo rezultatus, įformintus atitinkamu dokumentu, savo parašais turi patvirtinti tam įgalioti operatyvų patikrinimą atlikę pareigūnai. Tais atvejais, kai operatyvų patikrinimą atlieka keli pareigūnai, operatyvaus patikrinimo rezultatus savo parašu tvirtina tam įgaliotas pirmas pavedime nurodytas pareigūnas.

29. Operatyvaus patikrinimo medžiaga po patikrinimo turi būti pateikiama operatyvų patikrinimą atlikusio skyriaus vedėjui ar jo pavaduotojui. Skyriaus vedėjas ar jo pavaduotojas, susipažinęs su atlikto operatyvaus patikrinimo eiga ir medžiaga, vizuoja operatyvaus patikrinimo rezultatų įforminimo dokumentą.

30. Taisyklių 31 punkte nurodytais atvejais, kai bylos turi būti nagrinėjamos ir ekonominės sankcijos skiriamos priimant nutarimus, visa medžiaga turi būti perduota atitinkamam VMI skyriui nutarimo projektui parengti.

V. NUTARIMŲ BYLOSE PRIĖMIMAS

31. Bylos nagrinėjamos ir ekonominės sankcijos skiriamos priimant nutarimus dėl operatyvaus patikrinimo rezultatų, kurie įforminti:

31.1. ATP protokolu, kai pagal ATPK teisė nagrinėti ATP bylą suteikta VMI,

31.2. įstatymo pažeidimo protokolu, kai už VMI pareigūnų nustatytus Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo ir Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo pažeidimus teisė taikyti ekonomines sankcijas suteikta VMI.

32. ATP byla nagrinėjama ir nutarimas ATP byloje (toliau – nutarimas) įforminamas, laikantis ATPK nustatytų reikalavimų.

33. Mokesčių mokėtojas nesutinkantis su priimtu nutarimu administracinio teisės pažeidimo byloje turi teisę nutarimą skusti ATPK nustatyta tvarka.

34. Byla dėl Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės ir Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymų pažeidimų nagrinėjama ir nutarimas įforminamas laikantis minėtuose įstatymuose nustatytų reikalavimų.

35. Mokesčių mokėtojas nesutinkantis su nutarimu dėl ekonominių sankcijų taikymo turi teisę nutarimą skusti Lietuvos Respublikos Alkoholio kontrolės ir Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymuose nustatyta tvarka.

VI. OPERATYVAUS PATIKRINIMO MEDŽIAGOS PERDAVIMAS

36. Jeigu operatyvaus patikrinimo metu buvo surašytas ATP protokolas, tačiau ATPK VMI nesuteikta teisė nagrinėti ATP bylos, ATP protokolas (kopija paliekama VMI) su lydraščiu ne vėliau kaip per tris dienas nuo jo surašymo dienos turi būti išsiųstas institucijai, įgaliotai nagrinėti administracinio pažeidimo bylą.

37. Jeigu ATPK VMI nesuteikta teisė nei surašyti ATP protokolo, nei nagrinėti bylos, tai surašyta operatyvaus patikrinimo pažyma su operatyvaus patikrinimo metu surinkta patikrinimo medžiaga (kopijos paliekamos VMI) ir lydraščiu ne vėliau kaip per tris dienas nuo jų surašymo dienos turi būti išsiųsti institucijai, įgaliotai surašyti ATP protokolą.

38. Jeigu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo ir Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymo nuostatomis, VMI nesuteikta teisė nagrinėti bylos ir skirti ekonominių sankcijų, tai surašytas įstatymo pažeidimo protokolas kartu su surinkta patikrinimo medžiaga (kopijos paliekamos VMI) ir lydraščiu ne vėliau kaip per tris dienas nuo jų surašymo su lydraščiu turi būti išsiųsti institucijai, įgaliotai nagrinėti bylas ir skirti ekonomines sankcijas.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

39. Operatyvių patikrinimų medžiaga ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų po patikrinimo pabaigos AVMI viršininko nustatyta tvarka turi būti perduodama mokesčių mokėtojų bylas tvarkančiam padaliniui.

40. Operatyvių patikrinimų medžiaga turi būti saugoma Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

41. Pasikeitusių įstatymų, Vyriausybės nutarimų, finansų ministro ar VMI prie FM viršininko įsakymų ir kitų teisės aktų nuostatomis būtina vadovautis iš karto, nelaukiant šių taisyklių pakeitimo ar papildymo.

42. Pareigūnas, pažeidęs šias taisykles, atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

SUDERINTA

Lietuvos Respublikos finansų ministras

Algirdas Butkevičius

2004-07-05
